

สื่อออนไลน์สาธารณะ : ประโยชน์หรือว่าโทษตามทัศนะพุทธศาสนา

Public Online Media: Benefits or Hazard according to the Buddhist Perspective

พระพรชาติ พุทธโสโร

พระสมชิต กตธมโม

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ 7 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พระมหาธนรัฐ ฐฐมโธ

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความวิชาการฉบับนี้มี 3 วัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของสื่อออนไลน์สาธารณะ 2) เพื่อศึกษาประโยชน์และโทษของสื่อออนไลน์สาธารณะตามทัศนะพุทธศาสนา 3) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาโทษของสื่อออนไลน์สาธารณะตามทัศนะพุทธศาสนา จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นพบว่า ปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในทุกระดับ ทุกเพศและทุกวัย นอกจากนั้นการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สาธารณะยังผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์จะเข้าไปมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของประชาชนเพิ่มขึ้น แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ชนิดของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ ไปตามกระแสความนิยมของกลุ่มผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สื่อสังคมออนไลน์มีทั้งประโยชน์และโทษ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ อาญากรรมคอมพิวเตอร์ และความมั่นคงทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ในทัศนะทางพระพุทธศาสนาทำให้เข้าใจกระบวนการของที่มาของการสื่อสารด้วยการพูดของบุคคล ซึ่งมีแบบจำลองของนักวิชาการตะวันตกท่านหนึ่งคือ เบอร์โล ที่ได้กล่าวถึง กระบวนการสื่อสารของมนุษย์ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) เรียกย่อ ๆ ว่า S-M-C-R Model ในทัศนะทางพระพุทธศาสนาว่าด้วยการสื่อสารนี้ คือ กระบวนการสื่อสาร หลักการพูด การฟัง การสื่อสารในทัศนะทางพระพุทธศาสนายังครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมของการสื่อสารอีกด้วย ซึ่งช่วยให้บุคคลมีปัญญา และมีหลักการในการรับสาร มีความสัมพันธ์ที่ดีที่ยั่งยืนกับบุคคลอื่น ๆ และเป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้สังคมทุกระดับ ทั้งในครอบครัว ชุมชน ประเทศ รวมถึงระดับโลก ทำให้สังคมเกิดสันติสุขในการอยู่ร่วมกันได้

คำสำคัญ: สื่อออนไลน์, สังคมออนไลน์, สื่อออนไลน์สาธารณะ, ทัศนะ

Abstract

The focus of this academic article is the area of Public Online Media: Benefits or Hazard according to the Buddhist Perspective. There were 3 objectives of this article:- 1 (to study the background of public Online Media 2(to study Benefits or Hazard in the perspective of Buddhism and 3(to study the guidelines to solve the problem of hazard of the public Online Media in the perspective of Buddhism. The findings from this article provide evidence that in nowadays, social network has become an important role for Thai people of all levels and also all genders of all ages. Moreover ,the uses of public social network has many impacts, that is; the role of social network gets involved more and more in people's daily lives. But, somehow, there might be changes in the types of social network according to the popularity of the users and also the

advancement of the information and communications technology. Social network has its own benefit and hazard which has both positive and negative impacts to the social, economic, computer crimes and stability of the nation .In the perspective of Buddhism, this makes it easy to understand the way people communicate by speaking, similar to the model of the Western scholar named Berol 1960 which stated that the process of human communication consisted of 4 components; they are the sender ,the message, the channel and the receiver or we call it S-M-C-R Model .Which regard to the communication in perspective of Buddhism, the process of communication, the principle of speaking, the principle of listening, the principle of the screening information and the principle of personnel analysis are all great principles to create such effective communication .Communication in perspective of Buddhism, also cover the ethics for communication and it could enhance people to have intellectual ability and also have the principle for receiving information as well .Moreover, it helps people to have good relationships with others and it helps people in every level of family, community ,country and even the world to live together in society peacefully in the world

Keywords: Media Online, Social Media, Public Online Media, Perspective

บทนำ

ในโลกยุคใหม่ที่ไร้พรมแดน ผู้คนสามารถเดินทางข้ามพรมแดน ข้ามกาลเวลาไปพบปะพูดคุยกับใครก็ได้ ที่ไหนก็ได้ เวลาใดก็ย่อมได้ เพียงแค่ปลายนิ้วสัมผัส โดยเริ่มจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มี อัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีผลต่อระบบการศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรอบรู้ จัดระบบประมวลผล ส่งผ่านและสื่อสารด้วยความเร็วสูงและปริมาณมาก นำเสนอและแสดงผลด้วยระบบสื่อต่าง ๆ ทั้งทางด้านข้อมูล รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอ อีกทั้งยังสามารถสร้างระบบการมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบทำให้การเรียนรู้ในยุคใหม่ประสบผลสำเร็จด้วยดี ซึ่งในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ความเจริญก้าวหน้าและการเติบโตอย่างก้าวกระโดดด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และเทคโนโลยีการสื่อสารได้เปลี่ยนวิถีทางการดำเนินชีวิต การดำเนินธุรกิจ และการสื่อสารของคนในสังคมไปอย่างมากมาย โดยงานวิจัยด้านเทคโนโลยีการสื่อสารได้บ่งชี้ว่าสื่อหรือเครื่องมือสื่อสารที่ได้รับความนิยมในแต่ละช่วงเวลาจะมีอิทธิพลต่อความคิดของคนและจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดกรอบความคิดและความเข้าใจในการมองโลกรอบ ๆ ตัวเราด้วย

ความเป็นมาของสื่อออนไลน์สาธารณะ

การสื่อสารในพระพุทธศาสนามีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชนจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงประโยชน์ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาต้องอาศัยปัญญา ดังนั้น วิธีการสื่อสารจึงต้องเป็นวิธีการที่สามารถทำให้ชนทั้งหลายเกิดปัญญา เพื่อสามารถเข้าถึงประโยชน์ตามอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาได้ การสื่อสารเพื่อก่อให้เกิดปัญญานั้นมีรูปแบบวิธีการสื่อสารที่ต้องพิจารณาทั้งจากผู้ส่งสารและผู้รับสาร กล่าวคือ ผู้ส่งสาร ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้รับสาร โดยสื่อสารด้วยรูปแบบวิธีต่าง ๆ ทั้งการสื่อสารเชิงวัจนและเชิงอวัจน ที่จะทำให้ผู้รับสารเกิดปัญญา ซึ่งสามารถนำรูปแบบวิธีการสื่อสารของพระพุทธเจ้าหรือพระสาวกมาเป็นแนวทาง ในส่วนของผู้รับสารก็ต้องคำนึงถึงการรับสารอย่างไร ประพฤติปฏิบัติอย่างไรให้เกิดปัญญาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีวิธีการที่สำคัญ คือ มีกระบวนการรับรู้สารอย่างถูกต้อง ด้วยการตั้งใจฟังด้วยดี ทำการสื่อสารกับตนเอง

อย่างมีสติในทิศทางที่ดี เช่น โยนิโสมนสิการ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้รับสารยังต้องมีการประพฤติปฏิบัติทั้งทางกาย วาจา ใจ ที่ถูกต้องดีงามที่รวมลงในศีล สมาธิ ปัญญา หรือไตรสิกขาควบคู่กันไปด้วย โดยการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของไตรสิกขานั้น มีแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ คือ แนวทางที่ให้ปฏิบัติ และแนวทางที่ให้ละเว้น ซึ่งการปฏิบัติตามแนวทางของไตรสิกขานี้เป็นการฝึกฝน หรืออบรม หรือพัฒนาตนเองให้เกิดปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาที่เรียกว่า ภาวนามยปัญญา ซึ่งเป็นปัญญาที่ทำให้มนุษย์สามารถดับทุกข์ได้โดยสิ้นเชิง เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุด หรือประโยชน์ในระดับโลกุตตระ มนุษย์เป็นสังคมที่ต้องมีการสื่อสารข้อมูลถึงกันและกัน ซึ่งในสมัยโบราณมนุษย์สื่อสารข้อมูลด้วยวิธีการที่ไม่ซับซ้อนนัก เช่น ปากเปล่า ม้าเร็ว และนกพิราบสื่อสาร ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนการสื่อสารข้อมูลเป็นจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ วิทยุ จากนั้นเมื่อเข้าสู่ยุคที่มีเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้อง การสื่อสารข้อมูลของมนุษย์มีการปรับเปลี่ยนเป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เช่น บริการ IRC (Internet Relay Chat) โปรแกรมพูดคุย (Chat programs) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail หรือ Email) และเว็บบอร์ด (Web board) จวบจนถึงปัจจุบัน มนุษย์เริ่มมีการสื่อสารข้อมูลในชีวิตประจำวันถึงกันและกันด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์

ความเป็นมาของสื่อออนไลน์สาธารณะ

นับแต่มีการพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ความเร็วสูงขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1990 ทำให้เกิดเว็บไซต์ที่อนุญาตให้ผู้ใช้สร้างและนำเสนอเนื้อหาได้ด้วยตนเองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากขึ้น เช่น ในปี 1997 Six Degrees.com เป็นเว็บไซต์แรกที่เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่มีให้บริการ และตั้งแต่ปี 2002 เป็นต้นมา ได้มีการสร้างและขยายจำนวนสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยมีทั้งสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดกว้างแก่ทุกกลุ่มเป้าหมายและเฉพาะกลุ่มผู้สนใจเฉพาะด้าน เช่น Friendster และ Hub culture ต้นทศวรรษ 2000 สื่อสังคมออนไลน์มีการขยายตัวการใช้งานหลากหลายมากขึ้น บางสื่อมีจำนวนผู้ใช้เป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น เช่น Facebook ในเดือนกันยายน 2556 พบว่ามีจำนวนผู้ใช้ทั่วโลก 1.19 พันล้านคน Twitter เดือนกันยายน 2556 มีจำนวนผู้ใช้ มากกว่า 230 ล้านคน เป็นต้น (Facebook.com, 2013 และ twitter.com, 2013) (แสงเดือน ผ่องพูน, 3 (20): 2)

ความหมายของสื่อออนไลน์สาธารณะ

คำจำกัดความของสื่อออนไลน์ก็คือ สื่อของสังคมที่เปิดโอกาสให้ไม่ว่าใครก็สามารถนำเสนอข่าวสารและข้อมูลเพื่อเผยแพร่ให้บุคคลอื่นๆ ได้รับรู้ ซึ่งมีอยู่ในหลากหลายรูปแบบเช่น เว็บไซต์บล็อก เว็บบอร์ด YouTube, Hi5, Facebook, Twister, My Space วิทยุออนไลน์ ทีวียออนไลน์ เป็นต้น โดยอาจจะมีการนำเสนอเรื่องราวของตัวเองหรือประสบการณ์สิ่งที่ได้พบ การสอนความรู้ต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่ตัวเองมีความรู้หรือมีความถนัด และแน่นอนว่าเมื่อคนได้เจอ “คนคอเดียวกัน” ความสนุกที่ได้รู้จัก แชร์ประสบการณ์ร่วมกัน หรือได้ขยายวงเพื่อนฝูงที่ชอบเหมือน ๆ กันออกไป และยังสามารถรับชม รับฟังวิทยุออนไลน์และทีวียออนไลน์ ได้ทางอินเทอร์เน็ตที่สะดวกสบาย โดยไม่ต้องเปิดทีวีหรือเปิดวิทยุ สิ่งเหล่านี้ก็กลายเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้สื่อออนไลน์ได้รับความนิยมอย่างล้นหลามตลอดหลายปีที่ผ่านมา

สื่อออนไลน์ ไม่เพียงแต่จะใช้ในการนำเสนอข่าวสารและข้อมูลเพื่อเผยแพร่ให้บุคคลอื่น ๆ ได้รับรู้เท่านั้น ปัจจุบันยังมีความสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ธุรกิจโฆษณา ที่ธุรกิจโฆษณานิยมใช้สื่อออนไลน์ เพราะว่าใช้งบน้อย ไม่สิ้นเปลือง และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดี ซึ่งตอนนี้ตลาดสื่อออนไลน์กำลังเติบโต สื่อออนไลน์จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นักโฆษณาเลือกใช้

ฉะนั้นจึงรวมความได้ว่า สื่อออนไลน์สาธารณะ หมายถึง สื่อหรือช่องทางในการติดต่อในลักษณะของการสื่อสารแบบสองทางผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อรูปแบบใหม่ (new media) ที่บุคคลทั่วไปสามารถ

นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเองออกสู่สาธารณะโดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารประเภทต่าง ๆ

ลักษณะของสื่อออนไลน์สาธารณะ

ปัจจุบันผู้คนเริ่มหันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์แทนสื่อแบบเดิม ๆ กันมากขึ้น ในการสื่อสารข้อมูลถึงกัน ซึ่งในช่วงเริ่มแรก การใช้สื่อสังคมออนไลน์ มักใช้ในลักษณะของงานอดิเรก สื่อสารกันระหว่างตนเองกับคนรู้จักใกล้ชิด จากนั้นได้มีการขยายการประยุกต์ใช้สู่ภาคธุรกิจ ซึ่งได้รับการตอบรับจากผู้คนอย่างกว้างขวาง สาเหตุสำคัญที่ทำให้สื่อสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมขึ้นเรื่อย ๆ มาจากการใช้งานที่ง่ายเข้าถึงกลุ่มคนได้รวดเร็ว มีการแสดงความคิดเห็นไปมาและสื่อที่นำมาแบ่งปันมีลักษณะหลากหลาย รวมทั้งการพัฒนาตลอดเวลาของเทคโนโลยีการ สื่อสารและอินเทอร์เน็ต ทำให้มีแนวโน้มค่อนข้างชัดเจนว่าสื่อสังคมออนไลน์จะเป็นสื่อหลักของผู้คนในโลกอนาคตอย่างแท้จริง

ประเภทของสื่อออนไลน์สาธารณะ

สื่อสังคมออนไลน์สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ที่ใช้กันบ่อย ๆ คือ บล็อก (Blogging) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and Micro blogging) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media Sharing) โดยแต่ละประเภทยังมีลักษณะการสื่อสาร ดังนี้

1) บล็อก (Blogging) บล็อกมาจาก Web + Log แล้วย่อเหลือ Blog คือ ประเภท ของระบบการจัดการเนื้อหาที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เขียน บล็อกเผยแพร่และแบ่งปันบทความของตนเอง โดยบทความที่โพสต์ลงบล็อก เป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน บล็อก ซึ่งจุดเด่นของบล็อก คือ การสื่อสารถึงกันอย่างเป็นกันเอง ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านบล็อกผ่าน การแสดงความคิดเห็น (Comment) ซึ่ง Blogger (<http://www.blogger.com>) และ Word Press (<http://wordpress.com>) เป็นสองเว็บไซต์ที่ผู้คนนิยม เข้าไปสร้างบล็อกของตนเอง

2) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and Micro blogging) ไมโครบล็อก คือ รูปแบบหนึ่งของบล็อกที่มีการจำกัด ขนาดของการโพสต์ในแต่ละครั้ง ซึ่งทวิตเตอร์เป็นไมโครบล็อกที่จำกัดการโพสต์แต่ละครั้งพิมพ์ได้ไม่เกิน 140 ตัวอักษร ในปัจจุบัน ทวิตเตอร์ เป็นที่นิยมใช้งานของผู้คน เพราะใช้งานง่ายและใช้เวลาไม่มากนัก รวมทั้งเป็นที่นิยมขององค์กรต่าง ๆ ที่ใช้ทวิตเตอร์ในการแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ และความเคลื่อนไหวของธุรกิจเพื่อไม่ให้ขาดการติดต่อกับสังคม ซึ่งหากต้องการมีเลขที่บัญชี (Account) สำหรับทวิตเตอร์สามารถเข้าไปสมัครได้ที่เว็บไซต์ของ Twitter (<http://twitter.com>)

3) เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือเว็บไซต์ที่ ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนทั้งที่รู้จักมาก่อน หรือรู้จักภายหลังทางออนไลน์ ซึ่งเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์แต่ละแห่ง มีคุณลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ส่วนประกอบหลักที่มีเหมือนกัน คือ โปรไฟล์ (Profiles - เพื่อแสดงข้อมูลส่วนตัวของเจ้าของบัญชี) การเชื่อมต่อ (Connecting - เพื่อสร้างเพื่อนกับคนที่รู้จักและไม่รู้จักทาง ออนไลน์) และการส่งข้อความ (Messaging - อาจเป็นข้อความ ส่วนตัว หรือข้อความสาธารณะ) เป็นต้น โดยมี Facebook (<http://www.facebook.com>) เป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคม ออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบัน

4) การแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media Sharing) เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานสามารถทำการอัปโหลด (Upload) ไฟล์สื่อผสม (Multimedia) ขึ้นสู่เว็บไซต์ เพื่อแบ่งปันข้อมูลแก่ผู้ใช้งานทั่วไป ซึ่งใน ปัจจุบันได้รับความนิยมมาก เพราะด้วยความที่เป็นสื่อผสมเอง ไม่ ว่าจะเป็น รูป สไลด์ หรือวิดีโอ รวมทั้งการใช้งานง่ายขึ้นของกล้อง ดิจิตอล และกล้องวิดีโอ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นำมาสู่การได้ไฟล์สื่อ ผสมแบบต่าง ๆ ออกมา เว็บไซต์ประเภทนี้ที่ได้รับความนิยม คือ YouTube (<http://www.youtube.com> – สำหรับแบ่งปันไฟล์วิดีโอ) Flickr (<http://www.flickr.com> – สำหรับแบ่งปันไฟล์รูป) และ slide share

นอกจากนี้ สื่อสังคมออนไลน์มีหลายรูปแบบ ทั้งประเภทเครื่องมือ และการประยุกต์ใช้งานที่หลากหลาย ซึ่งอาจแบ่งได้ ดังนี้ (แสงเดือน ผ่องพูน, 3 (20) : 3)

ชนิดของสื่อสังคมออนไลน์	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
เครือข่ายสังคม (Social networking site)	เป็นเว็บไซต์ที่บุคคลหรือหน่วยงานสามารถสร้างข้อมูลและเปลี่ยนข้อมูล (สถานะของตน) เผยแพร่รูปภาพภาพเคลื่อนไหว โดยที่บุคคลอื่นสามารถเข้ามาแสดงความชอบหรือส่งต่อ หรือเผยแพร่ หรือแสดงความคิดเห็น ได้ตอบการสนทนา หรือ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้	- Facebook - Badoo - Google+ - Linkdin - Orkut
ไมโครบล็อก (Micro-blog)	เป็นเว็บไซต์ที่ใช้เผยแพร่ข้อมูลหรือข้อความสั้น ในเรื่องที่สนใจเฉพาะด้าน รวมทั้งสามารถใช้เครื่องหมาย # (hashtag) เพื่อเชื่อมต่อกับกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้	- Twitter - Blauk - Weibo - Tout - Tumblr
เว็บไซต์ที่ให้บริการแบ่งปันสื่อออนไลน์ (Video and photo sharing website)	เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานสามารถฝากหรือนำสื่อข้อมูล รูปภาพ วิดีโอ ขึ้นเว็บไซต์เพื่อแบ่งปันแก่ผู้อื่น	- Flickr - Vimero - Youtube - Instagram - Pinterest
บล็อก ส่วนบุคคลและองค์กร (Personal and corporate blogs)	เป็นเว็บไซต์ที่ผู้เขียนบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เสมือนเป็นบันทึกไดอารีออนไลน์ สามารถเขียนในลักษณะไม่เป็นทางการและแก้ไขได้บ่อย ซึ่งบล็อกสามารถใช้ได้ทั้งส่วนบุคคลและกลุ่ม หรือองค์กร	- Blogger - Wordpress - Bloggang - Exteen
บล็อกที่มีสื่อสิ่งพิมพ์เป็นเจ้าของเว็บไซต์ (Blogs hosted by media outlet)	เป็นเว็บไซต์ที่ใช้ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งมีความเป็นทางการน้อยกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ แต่มีรูปแบบและความเป็นทางการมากกว่าบล็อก	theguardian.com เจ้าของคือหนังสือพิมพ์ The Gardian
วิกิ และพื้นที่สาธารณะของกลุ่ม (Wikis and online collaborative)	เป็นเว็บไซต์ที่เป็นพื้นที่สาธารณะออนไลน์เพื่อรวบรวมข้อมูลและ	- Wikipedia - Wikia

space)	เอกสาร	
กลุ่มหรือพื้นที่แสดงความคิดเห็น (Forums, discussion board and group)	เป็นเว็บไซต์หรือกลุ่มจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงความเห็นหรือเสนอแนะ มีทั้งที่เป็นกลุ่มส่วนตัวและสาธารณะ	- Google Groups - Yahoo Groups - Pantip
เกมออนไลน์ที่มีผู้เล่นหลายคน (Online multiplayer gaming platform)	เป็นเว็บไซต์ที่เสนอรูปแบบการเล่นเกมออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเล่นได้คนเดียวหรือเป็นกลุ่ม	- Second life - World of Warcraft
ข้อความสั้น Instant messaging	การรับส่งข้อความสั้นจากมือถือ	- SMS (text messaging)
การแสดงตนว่าอยู่ ณ สถานที่ใด (Geo-spatial tagging)	เป็นการแสดงตำแหน่งที่อยู่พร้อมความเห็นและรูปภาพในสื่อสังคมออนไลน์	- Facebook - Foursquare

ประโยชน์ของสื่อออนไลน์สาธารณะ

ในโลกยุคใหม่ที่ไร้พรมแดน ผู้คนสามารถเดินทางข้ามพรมแดน ข้ามกาลเวลาไปพบปะพูดคุยกับใครก็ได้ ที่ไหนก็ได้ เวลาใดก็ได้เพียงแค่ปลายนิ้วสัมผัส โดยเริ่มจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีผลต่อระบบการศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศสื่อออนไลน์สาธารณะจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรอบรู้ จัดระบบประมวลผลส่งผ่านและสื่อสารด้วยความเร็วสูงและปริมาณมากนำเสนอและแสดงผลด้วยระบบสื่อต่าง ๆ ทั้งทางด้านข้อมูล รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอ

ดังที่กล่าวมาข้างต้น สื่อออนไลน์สาธารณะจึงมีประโยชน์หลายอย่าง สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกันได้ เป็นคลังข้อมูลความรู้ เพราะเราสามารถเสนอแนะแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ หรือตั้งคำถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นที่สนใจหรือมีคำตอบได้ช่วยกันตอบ ซึ่งในที่นี่พอจะสรุปประโยชน์ของสื่อออนไลน์สาธารณะได้ ดังนี้

- 1.ประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น (
- 2.เป็นสื่อในการนำเสนอผลงานของตัวเอง เช่น งานเขียน รูปภาพ วิดีโอต่าง ๆ เพื่อผู้อื่นเข้ามา (รับชมและแสดงความคิดเห็น
- 3.ระชาสัมพันธ์ หรือบริการลูกค้าสำหรับบริษัทและองค์กรต่าง ๆ ช่วยใช้เป็นสื่อในการโฆษณา ป (สร้างความเชื่อมั่นให้ลูกค้า
- 4.ช่วยสร้างผลงานและรายได้แก่ผู้ใช้งาน เกิดการจ้างงานแบบใหม่ ๆ ขึ้น (
5. คลายเครียดได้สำหรับผู้ที่ใช้ที่ต้องการหาเพื่อนคุยเล่นสนุก ๆ (
- 6) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเพื่อนสู่เพื่อนได้

โทษของสื่อออนไลน์สาธารณะ

การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์บรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ทั้งในระดับของบุคคลและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันที่มนุษย์ต้องปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น การสื่อสารก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น

หากบุคลากรในองค์กรขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดหรือทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้อย่างจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้

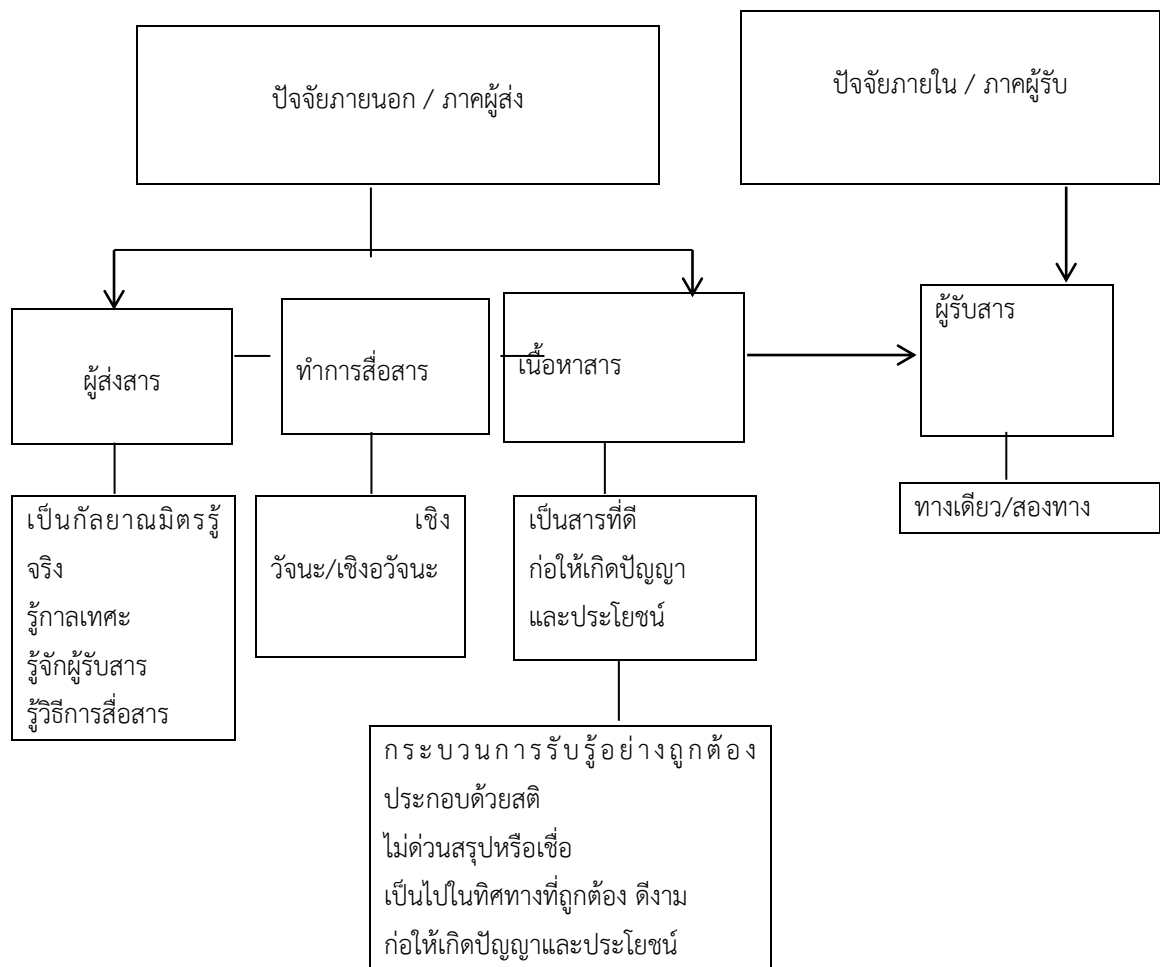
ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเสพติดอินเทอร์เน็ตออกเป็น 5 ประเภท คือ

- 1) ปัญหาทางการเรียน การใช้เวลาเล่นอินเทอร์เน็ตมาก ๆ จะทำให้นักเรียน นักศึกษา ไม่มีเวลาทำการบ้าน ศึกษาหาความรู้ และไม่สนใจการเรียน เพราะจิตใจมัวแต่จดจ่อกับการสนทนา ออนไลน์ และการเล่นเกมออนไลน์
- 2) ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็น ความสัมพันธ์กับเพื่อน หรือครอบครัว โดยผู้เสพติดจะไม่สนใจ ครอบครัว ละทิ้งหน้าที่ประจำวันเพื่อเข้าไปใช้อินเทอร์เน็ต ผู้เสพติดจะใช้เวลาอันน้อยกับบุคคลรอบข้างในชีวิต เพื่อที่จะมีเวลา เข้าไปใช้อินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น การปรับตัวเข้าสู่สังคมคนจริง ๆ เริ่ม ถดถอยและอาจหายไปสู่วirtual world นำไปสู่การถูกล่อลวงและ ละเมิดทางเพศ
- 3) ปัญหาทางการเงิน ผู้เสพติดจะสูญเสียค่าใช้จ่าย เป็นจำนวนมากไปกับกิจกรรมในอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็น ค่าบริการการใช้อินเทอร์เน็ตที่ต้องเสียที่ร้านอินเทอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์ รวมถึงการติดพนันออนไลน์ เป็นต้น
- 4) ปัญหาด้านอาชีพการงาน การเสพติดอินเทอร์เน็ตนั้น ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง และการพักผ่อนที่ไม่เพียงพอทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่
- 5) ปัญหาด้านร่างกาย การใช้อินเทอร์เน็ตที่มากเกินไป ทำให้เกิดการพักผ่อนที่ไม่เพียงพอ เกิดปัญหาทางด้านสายตาที่เกิด จากการมองจอคอมพิวเตอร์นาน ๆ กล้ามเนื้อแขนขาอ่อนแรง เพราะนั่งในท่าเดิมเป็นระยะเวลานานเกิดอาการเมื่อยล้า เสียความ สมดุลทางอารมณ์ เช่น อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิดง่าย ศักยภาพ การสื่อสารทางสัมผัสทางตา หู จมูก ลดลง เป็นต้น เมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น จึงพอสรุปได้ว่าโทษของสื่อออนไลน์สาธารณะได้ดังนี้) <http://www.krui3.com/content/6847สืบค้น> .เมื่อ 10 กันยายน 2559)
- 1 เว็บไซต์ให้บริการบางอย่างอาจจะเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป (หากผู้ใช้บริการไม่ระมัดระวังในการกรอกข้อมูล อาจถูกผู้ไม่หวังดีนำมาใช้ในทางเสียหาย หรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้
- 2(Social Network เป็นสังคมออนไลน์ที่กว้าง หากผู้ใช้รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดวิจารณญาณ อาจโดนหลอกลวงผ่านอินเทอร์เน็ต หรือการนัดเจอกันเพื่อจุดประสงค์ร้าย ตามที่เป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์
- 3 มิติลิขสิทธิ์ ขโมยผลงาน หรือถูกแอบอ้าง เพราะเป็นช่องทางการในการถูกละเมิด (Social Network Service เป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงาน รูปภาพต่าง ๆ ของเราให้บุคคลอื่นได้ดูและแสดงความคิดเห็น
- 4 ข้อมูลที่ต้องกรอกเพื่อสมัครสมาชิกและแสดงบนเว็บไซต์ในรูปแบบ (Social Network ยากแก่การตรวจสอบว่าจริงหรือไม่ ดังนั้นอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับเว็บไซต์ที่กำหนดอายุการสมัครสมาชิก หรือการถูกหลอกโดยบุคคลที่ไม่มีตัวตนได้
- 5 ผู้ใช้ที่เล่น (Social Network และอยู่กับหน้าจคอมพิวเตอร์เป็นเวลานานอาจสายตาเสียได้หรือบางคนอาจตาบอดได้
- 6 ถ้าผู้ใช้หมกมุ่นอยู่กับ (Social Network มากเกินไปอาจทำให้เสียการเรียนหรือผลการเรียนตกต่ำลงได้
- 7จะทำเสียเวลาถ้าผู้ใช้ใช้อย่างไร้ประโยชน์ (

ประโยชน์ของสื่อออนไลน์สาธารณะตามทัศนะพุทธศาสนา

องค์ประกอบของการสื่อสารในทัศนะของพระพุทธศาสนา 4 องค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร เนื้อหาสาร ช่องทางหรือวิธีการสื่อสาร และผู้รับสาร (ทัศนีย์ เจนวิสิษฐ, 2553: 255) ขั้นตอนหรือกระบวนการสื่อสารในทัศนะพระพุทธศาสนาจากปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่เกี่ยวกับการสื่อสารเชิงพุทธ พิจารณาเป็นขั้นตอนการสื่อสารในภาคผู้

ส่ง ซึ่งอยู่ในส่วนของปัจจัยภายนอก คือ 1) มีสิ่งรบกวนกระทบ 2) สารหรือเนื้อหาสารปรากฏมากับสิ่งเร้านั้น 3) สารหรือเนื้อหาสารที่ดีถูกส่งออกมาจากแหล่งสารหรือผู้ส่งสารที่ดี ส่วนในภาคผู้รับ ซึ่งอยู่ในส่วนของปัจจัยภายใน ได้แก่ 4) มีเครื่องรับรู้สิ่งเร้านั้น 5) เกิดการรับรู้สิ่งเร้านั้นด้วยกระบวนการรับรู้ภายในอย่างถูกต้อง 6) กระบวนการรับรู้สิ่งเร้านั้นดำเนินไปในลักษณะหรือทิศทางที่ดี ขั้นตอนที่ 5 และ 6 ก็คือ กระบวนการสื่อสารกับตนเองด้วยกระบวนการรับรู้สารอย่างถูกต้องนั่นเอง นี่เป็นการพิจารณาขั้นตอนการสื่อสารที่เกิดขึ้นแบบทิศทางเดียว คือ จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร กล่าวคือ 1) ผู้ส่งสาร (ที่ดี) 2) ทำการส่งเนื้อหาสาร (ที่ดี) 3) ด้วยช่องทางหรือวิธีการสื่อสารใดก็ตามไปยัง 4) ผู้รับสาร ผู้รับสารรับสารด้วยกระบวนการรับรู้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามในการสื่อสารเชิงพุทธแม้ผู้รับสาร จะรับสารโดยทั่วไปซึ่งอาจเป็นเนื้อหาสารที่ดีหรือไม่ดีก็ตาม ที่ถูกส่งออกมาจากผู้ส่งสารทั่ว ๆ ไป ผู้รับสารก็ต้องรับสารด้วยกระบวนการรับรู้สารนั้นอย่างถูกต้อง และหากเป็นการสื่อสารกลับ หรือการสื่อสารสองทิศทางหรือสื่อสารกับบุคคลอื่นต่อไป ผู้รับสารนั้นจะสลับหน้าที่กลายเป็นผู้ส่งสาร ก็ต้องเป็นผู้ส่งสารที่ดีเป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้รับสาร (ทัศนีย์ เจนวิสิษฐ, 2553: 257)

แผนภาพที่ 1.1 แสดงขั้นตอนและองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารตามทัศนะพุทธศาสนา

โทษของสื่อออนไลน์สาธารณะตามทัศนะพุทธศาสนา

กระบวนการรับรู้ของมนุษย์ตามหลักธรรมพระพุทธองค์ สรุปง่าย ๆ ได้ดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538 : 37)

อายตนะ + อารมณ์ + วิญญาณ = ผัสสะ = เวทนา

ช่องทางการรับรู้ สิ่งที่ถูกรับรู้ ความรู้ การรับรู้ ความรู้สึกต่ออารมณ์

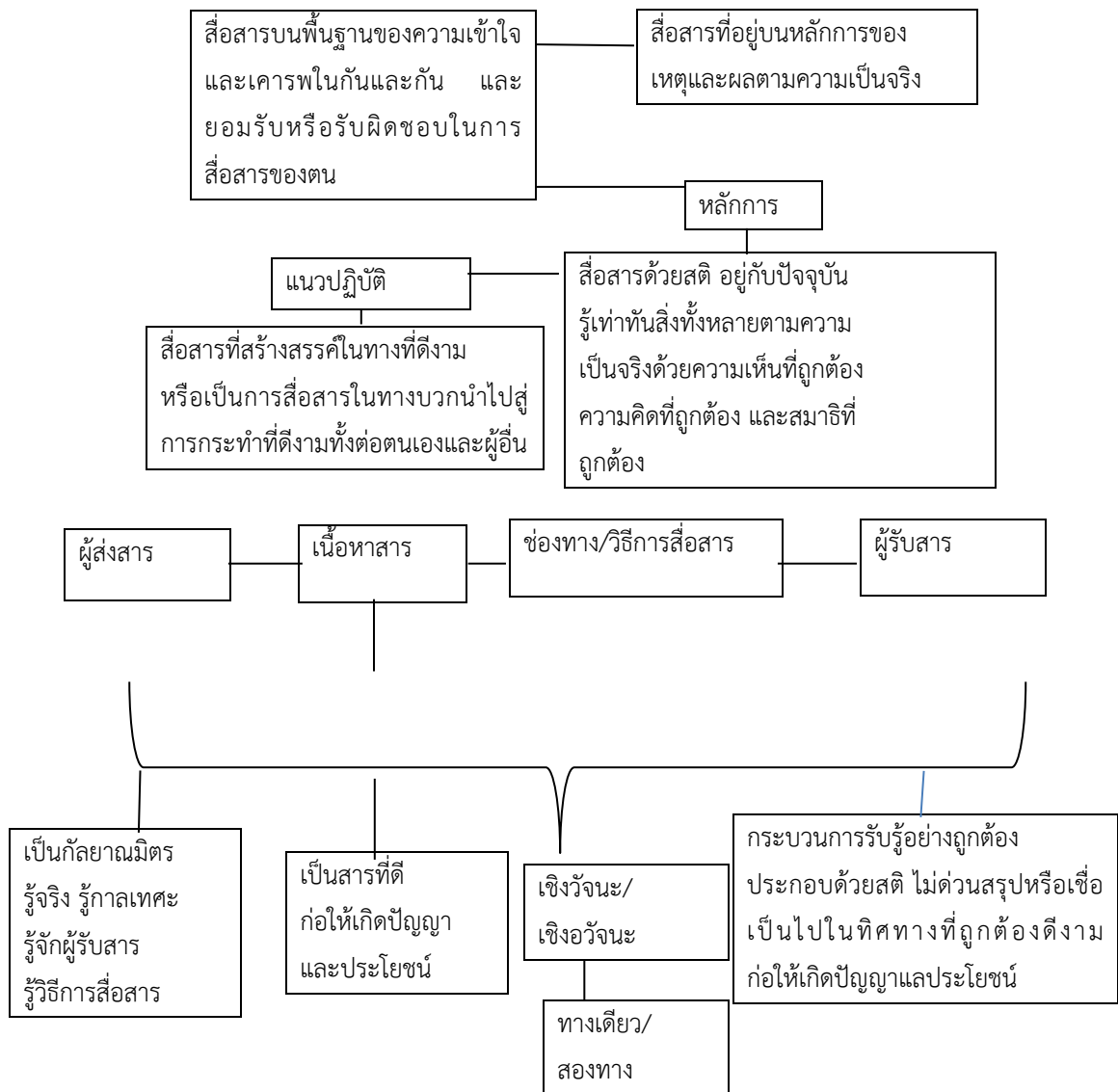
ตามทัศนะพระพุทธศาสนาหลักในการเลือกเชื่อถือข้อมูลข่าวสาร พระพุทธองค์ได้ทรงมีคำสอนให้บุคคลเลือกเปิดรับและเลือกเชื่อ ดังนี้

1. อย่าด่วนเชื่อเพราะฟังตาม ๆ กันมา
2. อย่าด่วนเชื่อเพราะเป็นประเพณีแต่โบราณ
3. อย่าด่วนเชื่อเพราะเป็นข่าวลือ
4. อย่าด่วนเชื่อเพราะมีในคัมภีร์
5. อย่าด่วนเชื่อเพราะเพียงมีเหตุผลตามตรรกวิทยา
6. อย่าด่วนเชื่อเพราะเห็นเพียงลักษณะภายนอก
7. อย่าด่วนเชื่อเพราะเพราะนึกเอาด้วยตนเอง
8. อย่าด่วนเชื่อเพราะตรงกับทัศนคติเดิมของตน
9. อย่าด่วนเชื่อเพราะมีลักษณะน่าเชื่อ
10. อย่าด่วนเชื่อเพราะผู้พูดเป็นครูของตน

นอกจากนี้ได้ทรงสอนหลักการให้เกิดความเชื่อต่อเมื่อ “เมื่อเข้าใจด้วยตนเองว่าอะไรเป็นกุศล เป็นสิ่งที่ดีไม่มีโทษ ผู้รู้สรรเสริญ ทำแล้วได้รับประโยชน์และความสุข ก็ควรยอมรับ” เมื่อมาพิจารณาถึงโทษของสื่อออนไลน์ สาธารณะว่าเป็นอย่างไรแล้ว ก็ควรเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์ จดสิ่งที่เห็นโทษโดยนัยแห่งทัศนะทางพระพุทธศาสนา ดังกล่าวนี

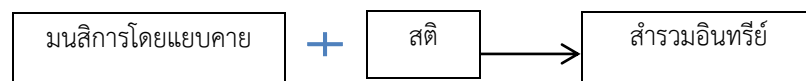
แนวทางแก้ปัญหาโทษของสื่อออนไลน์สาธารณะตามทัศนะพระพุทธศาสนา

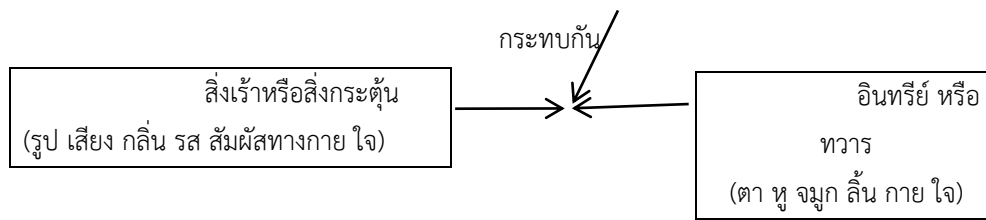
ในทัศนะของพระพุทธศาสนา การสื่อสารที่จะก่อให้เกิดปัญหาเพื่อเข้าถึงประโยชน์ตามอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาได้นั้น มิได้พิจารณาแต่เฉพาะองค์ประกอบด้านผู้ส่งสารเท่านั้น แต่ได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านผู้รับสารด้วย โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้รับสารจะได้รับมิใช่ประโยชน์ที่ผู้ส่งสารจะได้รับ ดังนั้น ในทัศนะของพระพุทธศาสนา จึงได้มีหลักธรรมคำสอนและแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้รับสารเพื่อให้มีกระบวนการรับรู้สารอย่างถูกต้อง โดยผู้รับสารสามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเอง และการฝึกฝนในกระบวนการรับรู้สารอย่างถูกต้องที่เนื่องกันกับการประพฤติปฏิบัติตามหลักไตรสิกขานี้เองที่ทำให้ผู้รับสารเกิดปัญญา เกิดการพัฒนาตนเอง อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นลำดับขั้นไป ที่ถือว่าเป็นประโยชน์เพื่อตน ทั้งนี้ในกระบวนการดังกล่าวของผู้รับสาร ย่อมต้องมีผู้ส่งสารเป็นกลายณมิตร ดังนั้น ในทัศนะของพระพุทธศาสนา การให้ความสำคัญกับผู้ส่งสารโดยทั่วไป (มิใช่พระพุทธเจ้าหรือพระอรหันตสาวก) จึงเป็นไปในลักษณะที่ว่า ผู้ส่งสารต้องมีคุณสมบัติอย่างไรและทำการสื่อสารอย่างไรที่จะยังประโยชน์ให้เกิดแก่ผู้รับสาร ซึ่งถือว่าเป็นการทำให้ประโยชน์เพื่อผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการสื่อสารทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างก็สลับกันทำหน้าที่ทั้งสองนี้อยู่ไปมาในระหว่างที่การสื่อสารกับบุคคลอื่นดำเนินไป และไม่อาจแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด หากผู้ส่งสารเป็นผู้ที่สามารถฝึกฝนพัฒนาตน เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองได้แล้ว (บรรลุประโยชน์ตน) การทำการสื่อสารกับบุคคลอื่นนั้นย่อมยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับสารได้มาก ดังนั้นผู้ทำการสื่อสาร คือ ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารจึงต้องคำนึงถึงประโยชน์ทั้งที่เป็นประโยชน์เพื่อตนและประโยชน์เพื่อผู้อื่นควบคู่กันไปโดยมีรูปแบบวิธีการที่สำคัญ คือ ทำการสื่อสารกับบุคคลอื่น (ปรโตโฆสะ/กลียณมิตร) + ทำการสื่อสารกับตนเอง (สติ+โยนิโสมนสิการ) + ทำการสื่อสารตามแนวทางประพฤติปฏิบัติในศีล สมาธิ ปัญญา และด้วยเหตุนี้ การสื่อสารที่จะก่อให้เกิดสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เกิดประโยชน์สุข จึงต้องอาศัยทั้งการสื่อสารกับตนเองและการสื่อสารกับบุคคลอื่น

แผนภาพที่ 1.2 หลักการและแนวทางปฏิบัติของการสื่อสารตามทัศนะพุทธศาสนาโดยภาพรวม

กระบวนการรับรู้สารที่ถูกส่งออกมาอย่างถูกต้อง ที่ประกอบด้วยสัมมาสตินั้น มีวิธีการที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ ที่เป็นการฝึกฝนหรือเพิ่มพูนสติด้วยการ สำรวม กล่าวคือ สำรวมอินทรีย์ หรือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบ ไม่ว่าสิ่งเร้านั้นจะอยู่ในลักษณะของ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และธรรมารมณ์หรือเรื่องราวที่ปรากฏทางใจ ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องประกอบไปด้วยการคิด การมนสิการโดยแยบคายด้วย ซึ่งการรับรู้สารอย่างถูกต้องนี้ เมื่อกระทำอยู่บ่อยๆ อย่างต่อเนื่อง และสมบูรณ์ ย่อมทำให้การสำรวมอินทรีย์เจริญขึ้นและสมบูรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากการมนสิการโดยแยบคาย สติสัมปชัญญะ และการสำรวมอินทรีย์ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวพันกัน ดังที่ปรากฏในอริยสัจธรรมความตอนหนึ่งว่า “การมนสิการโดยแยบคายที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สติสัมปชัญญะบริบูรณ์ สติสัมปชัญญะที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การสำรวมอินทรีย์บริบูรณ์” (อง.ทสก. (ไทย) 24/61/136) กระบวนการรับรู้สารอย่างถูกต้องนี้มีแนวปฏิบัติดังแสดงในแผนภาพ

แผนภาพที่ 1.3 แนวทางปฏิบัติในการรับสารอย่างถูกต้องในการสื่อสารกับตนเองระดับปัจเจกใน
ทัศนะพุทธศาสนา

การอภิปรายผล

เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมีจุดเริ่มต้นมาจากโครงการวิจัยทางการทหารของกระทรวงกลาโหมของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 ซึ่งต้องการสร้างเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยที่สามารถหลีกเลี่ยงภัยจากระเบิดนิวเคลียร์ได้ และเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับสงครามนิวเคลียร์โดยเป็นการเปิดโอกาสให้กับศูนย์บัญชาการกลางได้กระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแบบเครือข่าย ในเวลาต่อมารัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ผ่อนคลายกฎระเบียบการควบคุมจนส่งผลให้อินเทอร์เน็ตขยายตัวเข้าสู่วงการธุรกิจและมีบทบาทอย่างสูงเชิงพาณิชย์นับตั้งแต่ปี 1987 เป็นต้นมา

ในทศวรรษที่ 1990 โลกเกิดการปฏิวัติทางเทคโนโลยีครั้งใหญ่เรียกว่า การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การส่งข้อมูลในระบบอนาล็อก (Analog) ที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีตได้ถูกเปลี่ยนเป็นดิจิทัล ซึ่งทำให้ข้อมูลทุกชนิดสามารถผลิตเก็บบันทึกและแลกเปลี่ยนสู่กันได้โดยใช้ภาษาร่วมกันคือภาษาคอมพิวเตอร์ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลนี้เมื่อผสมผสานกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต จะทำหน้าที่เสมือนทางด่วนข้อมูล (Information Superhighway) ทำให้ทุกคนที่อยู่ในสถานที่ต่าง ๆ ในโลกสามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างสะดวกรวดเร็วซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวนี้จะมีศักยภาพในการที่จะผลิตเนื้อหาสื่อรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมากมายออกไปในวงกว้าง ผลของการผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเทคโนโลยีการสื่อสารโดยสื่อส่วนตัว (Personnel Media) เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องเล่นวีดีโอ สามารถนำมาต่อเข้ากับเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเชื่อมกับโครงข่ายโทรคมนาคมและสามารถส่งสัญญาณข้อมูลออกไปได้ในวงกว้าง ทำให้ปัจจุบันเส้นแบ่งระหว่างสื่อส่วนตัวและสื่อสารมวลชนได้รับการตีกรอบแบ่งกลุ่มใหม่เป็นสื่อเก่า (Conventional Media) และสื่อใหม่ (New Media)

ปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในทุกระดับ ทุกเพศและทุกวัย นอกจากนั้นการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สาธารณะยังมีผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์จะเข้าไปมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของประชาชนเพิ่มขึ้น แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ชนิดของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ ไปตามกระแสนิยมของกลุ่มผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สื่อสังคมออนไลน์มีทั้งประโยชน์และโทษ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ อาญากรรม คอมพิวเตอร์ และความมั่นคงทั้งในแง่บวกและแง่ลบ แต่หากนำประโยชน์ที่เกิดขึ้นมาใช้ในการสื่อสารข้อมูลจากหน่วยงานราชการสู่สาธารณะ รวมทั้งหาแนวทางการป้องกันโทษที่อาจเกิดขึ้น สื่อสังคมออนไลน์จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนสื่อหลักที่มีอยู่เดิมได้เป็นอย่างดี สร้างโอกาสให้กับคนในสังคม หรือหน่วยงานราชการสามารถเชื่อมต่อสื่อสารกับสาธารณะและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่าง ๆ ได้มากขึ้น ในทัศนะทางพระพุทธศาสนาทำให้เข้าใจกระบวนการของที่มาของการสื่อสารด้วยการพูดของบุคคล ซึ่งมีแบบจำลองของนักวิชาการตะวันตกท่านหนึ่งคือ เบอร์โล ที่ได้กล่าวไว้ใกล้เคียงกันว่า กระบวนการสื่อสารของมนุษย์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ ผู้

ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งเรียกรวม ๆ ว่า S-M-C-R Model โดยเฉพาะในส่วนของการสื่อสารในการสื่อสารของมนุษย์ ได้แก่ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวสัมผัส ที่เป็นช่องทางสำหรับการรับเข้าและส่งออกของการสื่อสาร แต่แนวคิดของพระพุทธองค์เกิดขึ้นก่อนเบอรโฌนน์ 1503 ปี แต่หลักคำสอนของพระพุทธศาสนายังคงทันสมัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมนุษย์เราสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมากน้อยเพียงไร เท่านั้นเอง

บทสรุป

จากข้อมูลที่น่าเสนอมาทั้งหมดทำให้เราทราบว่า แนวคิดของพระพุทธองค์ทรงล้ำลึกกว่ามาก โดยได้เสนอลึกไปถึงส่วนที่ไม่ใช่แต่เฉพาะส่วนของรูปธรรมเท่านั้น แต่ทรงเสนอล้ำไปถึงการรับรู้ผ่านนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ อันได้แก่การรับรู้ทางใจได้ด้วย ในขณะที่เบอรโฌนน์เสนอไว้เพียง ตา หู จมูก ลิ้น ผิวสัมผัส (เทียบได้กับกายในนัยของพระพุทธเจ้า) ซึ่งความรู้ที่รับรู้มาจากทางมโนทวารหรือใจ นี้เองที่เรียกตามแนวอภิปรัชญาว่า ธรรมหรือธรรมารมณ์ ประกอบด้วยเวทนาขันธ์ (ความรู้ต่อเวทนา) สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ อนิสสณอัปปิหารูป (รูปที่เห็นไม่ได้ กระทบหรือถูกต้องไม่ได้) และอสังขตธาตุหรือนิพพาน

ดังนั้น การสื่อสารจะต้องสื่อให้เหมาะสมกับระดับปัญญาที่แตกต่างกันของผู้รับสาร โดยใช้เทคนิควิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้รับสาร คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ว่าด้วยการสื่อสารในด้านกระบวนการสื่อสาร หลักการพูด การฟังการเลือกเชื่อ การวิเคราะห์บุคคล ดังที่กล่าวมาล้วนเป็นหลักการที่ล้ำลึกที่สร้างสรรค์ให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพหลักคำสอนว่าด้วยการสื่อสารของพระพุทธองค์ก็ยังคงครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมของการสื่อสารอีกด้วย และเป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้บุคคลมีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนกับบุคคลอื่น ๆ และเป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้สังคมทุกระดับทั้งในระดับครอบครัวชุมชน ประเทศชาติ และโลกคงไว้ซึ่งสันติสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้

เอกสารอ้างอิง

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

ข. ข้อมูลปฐมภูมิ

(1) หนังสือ:

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2538.

ทัศนีย์ เจนวิถีสุข, “**ศึกษาการสื่อสารกับตนในพระพุทธศาสนา**”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.

(2) ภาษาอังกฤษ:

Berlo, D.K., **The Process of Communication: Introduction to Theory and Practice**. San Francisco: Rinehart Press, 1960.

(3) เว็บไซต์:

<http://www.krui3.com/content/6847>. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2559.